

Ο Γ. Βιζυηνός ως καταγραφέας παθών και λύτρωσης της εποχής του

Πολιτισμός / Λογοτεχνία - Φιλολογία

Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος

Η μελέτη του φιλόλογου κ. Ηρακλή Ψάλτη σχετικά με τα θέματα της αμαρτίας και της λύτρωσης στο έργο του Γ. Βιζυηνού (προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/22k7Xzk>), συνεχίζει με τη θεολογική εξέταση του διηγήματός του «Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλεως».

Ο εγωισμός διακρίνει, κυρίως, τον κ. Π.· περιαυτολογεί, επιδεικνύεται, χρησιμοποιεί συχνά το α' πρόσωπο: -Άκριβῶς τὸ ἴδιο πράμα κάμνω κ' ἐγώ! (...) θὰ εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἐὰν ἔλθετε, (...) Ἔχω ἐπὶ τοῦ Γάγγου ἐν παλάτιον, (...) τὸ θέτω εἰς τὴν διάθεσίν σας[381]. Τα ὅρια του κόσμου του είναι ο εαυτός του, γι'αυτό αδυνατεί να επικοινωνήσει με τους άλλους, είναι «αποκλεισμένος» στον εαυτό του, αφού: δὲν λαμβάνει τὸν κόπον νὰ σηκώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ σιγάρου του[382] και ὅσον καὶ ἂν ἐταξειίδευσεν, δὲν εἶδε κυρίως ἄλλο τι παρὰ τὸ ἄκρον τοῦ σιγάρου του[383]. Αντιμετωπίζει τους άλλους ως μέσον για να ικανοποιήσει την ματαιοδοξία του, για παράδειγμα προσκαλεί ευγενικά τον αφηγητή στην Καλκούτα, για να γίνει ακροατής της απαγγελίας των στίχων

του[384].

Ψέματα λέγονται. Ο κ. Π. προσκαλεί τον αφηγητή υποκρινόμενος ότι εκτιμά το ποιητικό του έργο -*Δέν ήξεύρετε πόσον σᾶς έκτιμῶ, πόσον σᾶς έκτιμῶ διὰ τὸ «τάλαντό» σας!*[385] ενώ στην πραγματικότητα τον θέλει για ακροατή των δικών του ποιημάτων, όπως τον πληροφορεί αργότερα η κόρη του. Ο αφηγητής, επίσης, υπόσχεται ότι θα επισκεφθεί την Καλκούτα, ενώ δεν έχει την οικονομική δυνατότητα γι' αυτό[386].

Οργή ηπίως εκδηλώνεται. Από οργή καταλαμβάνεται, κυρίως, ο αφηγητής για τον άτεγκτο τρόπο με τον οποίο ο κ. Π. αντιμετωπίζει την κόρη του και σχεδιάζει το μέλλον της: *Θὰ μείνη ἐν Παρισίοις (...) διὰ νὰ εἰσέλθῃ οἰκόσιτος εἰς ἕν παρθENAγωγεῖον (...) Δέν τὸ γνωρίζει (ἡ Μάσιγγα) Νὰ μάθῃ τοὺς τρόπους τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας (...) Τοὺς τρόπους τῶν βαρωνίδων καὶ τῶν κομησῶν, εἰς τὴν τάξιν τῶν ὁποίων θὰ εἰσέλθῃ. Εἰς τὴν τάξιν τῶν ὁποίων εἰσέρχεται ὡς μελλόνυμφος τοῦ κόμητος Plumpsiun.* Αυτή η έντονη συναισθηματική του φόρτιση θα συνδιαμορφώσει την οριστική του απόφαση, να μην επισκεφθεί τελικά την Καλκούτα[387]. Επίσης, οργίζεται και ψέγει τον εαυτό του για την ευπιστία που έδειξε στον κ. Π. και νιώθει μνησικακία για την ίδια την πραγματικότητα[388].

Η λύτρωση αναζητείται στην ποίηση, το γέλιο, τη φαντασία, τη φυγή και τα δάκρυα.

Η ποίηση καταφύγιο. Το επιλέγουν και οι τρεις πρωταγωνιστές. Ο αφηγητής είναι ποιητής που διαθέτει ταλέντο[389] -σύμφωνα με τον κ. Π.-, θαυμάζεται (;) από μεγάλας κυρίας[390] και μοιράζει ποιήματά του στα Θεραπειά στις

«θαυμάστριές» του. Ο πατέρας με λογοτεχνικές ανησυχίες γράφει ποίηση και μάλιστα σε μεμβράνας. Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι κυρίως τὸ κακόν, ὅσον εἶναι ἡ ἐπιθυμία του νὰ τ' ἀναγινώσκη στοὺς ἄλλους[391]. Φαίνεται να διαθέτει και θεωρητική κατάρτιση γι'αυτό, αφού ἀνέγνωσεν (ποίηση) εἰς πολλὰς γλώσσας, ὡς καὶ εἰς τὴν σανσκριτικὴν[392], και ἔχει διαμορφώσει ἀποψη γι' αὐτὴ[393]. Με τὴν ποίηση εμπλέκεται και ἡ Μάσιγγα, ὄχι ὁμως ὡς ποιήτρια, ἀλλὰ ὡς ἀναγνώστρια των ποιημάτων του ἀφηγητῆ/ποιητῆ, τα ὁποία τῆς ἀρέσουν, τα γνωρίζει ἀπέξω, τῆς τον θυμίζουν και τὴν ἐκφράζουν[394]. Κανείς ὁμως δε λυτρώνεται.

[Συνεχίζεται]

[381]Γ.Μ. Βιζυηνός, ὄπ. παρ., σ.39 και σ.43.

[382]Γ.Μ. Βιζυηνός, ὄπ. παρ., σ.42, ἀλλὰ και σσ.29, 33, 39,41 και 42.

[383]Γ.Μ. Βιζυηνός, ὄπ. παρ., σ.40.

[384]Γ.Μ. Βιζυηνός, ὄπ. παρ., σ.52: «Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι κυρίως τὸ κακόν, ὅσον εἶναι ἡ ἐπιθυμία του νὰ τ' ἀναγινώσκη στοὺς ἄλλους. – ὦ! συμφορὰ μου! ἐσκέφθην τότε. Τόσω μᾶλλον θὰ σᾶς ἐκτιμᾶ, τόσω μᾶλλον θὰ σᾶς ἀγαπήσῃ, ὅσω μᾶλλον θὰ εἴσθε ὁ μόνος ἀκροατῆς του» και σ.54: «Δὲν ἦτο πλέον ἀμφιβολία, ὅτι αἱ τρυφερότητες καὶ περιποιήσεις αὐτοῦ ἀπέβλεπον ἔν και μόνον: νὰ μὲ σαγηνεύσῃ ὡς ἀκροατὴν του. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ὄχι μόνον τὸ παρὰ τὸν Γάγγην παλάτιον ἔθετεν εἰς τὴν διάθεσίν μου, ἀλλὰ και ὅλα τὰ ὁδοιπορικὰ μου, και ὅ,τι ἂν ἐζήτουν θὰ μ' ἐπλήρωνεν, ἤρκει μόνον ν' ἀκούσω τοὺς στίχους του. Καὶ τί στίχους! Καὶ πόσους στίχους!»

[385]Γ.Μ. Βιζυηνός, ὄπ. παρ., σ.40.

[386]Γ.Μ. Βιζυηνός, ὄπ. παρ., σ.44: «ἐγώ, ὅστις δὲν εἶχον εἰς τὸ βαλάντιόν μου οὐδὲ τὸ τέταρτον ἴσως τοῦ διὰ Καλκούτταν ναύλου, ἐδέχθην τὴν ἐπίσκεψιν».

[387]Γ.Μ. Βιζυηνός, ὄπ. παρ., σ.59.

[388]Β. Αθανασόπουλος, «Αποτυχημένη δοκιμὴ φανταστικῆς ολοκλήρωσης του ματαιωμένου ταξιδιού» στο *Οι μύθοι τῆς ζωῆς και του ἔργου του Γ. Βιζυηνού*, ὄπ. παρ., σσ.343-351, ἐδὼ σ. 344.

[389]Γ.Μ. Βιζυηνός, ὄπ. παρ., σ.34.

[390]Γ.Μ. Βιζυηνός, ὄπ. παρ., σ.31.

[391]Γ. Μ. Βιζυηνός, *όπ. παρ.*, σ.52.

[392]Γ. Μ. Βιζυηνός, *όπ. παρ.*, σ.51.

[393]Γ. Μ. Βιζυηνός, *όπ. παρ.*, σ.41: «Καὶ ὅταν δὲν ὑπάρχη φύσις, εἶπεν ὁ κ. Π. μετ' ἐμφάσεως δογματικῆς, δὲν ὑπάρχει ποίησις» και σ.59: «και τὸ πρῶτον ἡμισυ πάσης ἐπομένης προτάσεως, ἦτο τὸ δεύτερον ἡμισυ τῆς προηγηθείσης».

[394]Γ. Μ. Βιζυηνός, *Νεοελληνικά Διηγήματα*, *όπ. παρ.*, σ.50.

<http://bitly.com/1XkXHnh>